

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.564.77.2019.MAW

Pan
Jacek Kurski
Prezes Zarządu Telewizji
Polskiej S.A.
Telewizja Polska S.A.
ul. J.P. Woronicza 17
00-999 Warszawa

Na podstawie doniesień medialnych¹ powziąłem informację o zwolnieniu Pana Redaktora Mariusza Kowalewskiego. Pan Redaktor Kowalewski wskazuje w wywiadzie, że decyzja o rozwiązaniu z nim stosunku pracy miała być wynikiem bezpośredniego polecenia Zarządu Spółki wydanego „na życzenie koordynatora ds. służb Mariusza Kamińskiego”, bez podania dalszego uzasadnienia. Zdaniem Pana Redaktora mogła być ona jednak spowodowana odmową podania danych personalnych źródła informacji, którą przedstawił podczas posiedzenia kolegium. Jak wskazuje w wywiadzie: „wezwał mnie prezes Kurski i pytał, kto mi to podpowiedział, bo dzwonił do niego minister-koordynator i on jako prezes chce znać źródło”².

Powyższa informacja wywołuje głębokie zaniepokojenie obecną sytuacją dotyczącą polityki kadrowej w Telewizyjnej Agencji Informacyjnej oraz przestrzeganiem standardów dotyczących tajemnicy zawodowej dziennikarzy w TVP S.A. **Opisywane w wywiadzie wywieranie nacisku, odsuwanie od anteny oraz zwalnianie z pracy dziennikarzy pracujących w mediach publicznych może bowiem prowadzić w konsekwencji do naruszenia konstytucyjnej wolności słowa.**

---

¹ P. Pytlakowski, „Kamera w mordę. Rozmowa z Mariuszem Kowalewskim...”, *POLITYKA*, nr 36 (3226), 4.09-10.09.2019 r., s. 16-17.

² *Ibid.*, s. 16.

W mojej ocenie decyzje w tym zakresie powinny być podejmowane wyłącznie w oparciu o przejrzyste zasady, z poszanowaniem niezależności redakcyjnej dziennikarzy i redaktora naczelnego.

W tym kontekście pragnę ponownie uprzejmie zwrócić uwagę Pana Prezesa na konstytucyjne oraz międzynarodowe standardy realizowania misji publicznej oraz poszanowania swobody wypowiedzi w mediach publicznych, których ważnym elementem jest obowiązek prezentowania treści o pluralistycznym charakterze (zasada pluralizmu). Należy przy tym zauważyć, że zasada ta nie odnosi się wyłącznie do pluralizmu własności mediów (tzw. pluralizm zewnętrzny), ale również do różnorodności przekazywanych informacji, a więc do sfery opiniotwórczej (pluralizm wewnętrzny). Przestrzeganie zasady pluralizmu wewnętrznego, a więc przekazywanie społeczeństwu różnorodnych informacji – w tym również poglądów kontrowersyjnych, czy skłaniających do dyskusji społecznej – ma istotny wpływ na jakość prezentowanych przez media informacji i jest warunkiem wypełniania przez nie swej misji.

Zgodnie z art. 14 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu. Natomiast, stosownie do brzmienia art. 54 Konstytucji RP, każdemu – a więc również przedstawicielom prasy – zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są na mocy Konstytucji RP zakazane.

Wolność słowa i wolność mediów, wyrażone w art. 14 i art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, odnoszą się zarówno do mediów prywatnych, jak i do publicznej radiofonii i telewizji. Media publiczne stanowić powinny instytucjonalną gwarancję wolności wypowiedzi i pluralizmu środków przekazu społecznego. Aby tę funkcję spełniać, muszą jednak cechować się niezależnością, zarówno od interesów politycznych, jak i gospodarczych, pozwalającą na zachowanie wewnętrznego pluralizmu w treściach redakcyjnych. Publiczna telewizja zobowiązana jest oferować społeczeństwu zróżnicowane programy, cechujące się pluralizmem, bezstronnością wyważeniem i niezależnością (art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. *o radiofonii i telewizji* - Dz. U. z 2019 r. poz. 361; dalej jako: *ustawa o radiofonii i telewizji*). W związku z tym programy telewizji publicznej powinny m.in. umożliwiać obywatelom i ich organizacjom uczestniczenie w życiu publicznym poprzez

prezentowanie zróżnicowanych poglądów i stanowisk oraz wykonywanie prawa do kontroli i krytyki społecznej (art. 21 ust. 2 pkt 4 ustawy o radiofonii i telewizji).

Fundamentem relacji dziennikarza z informatorami jest zaufanie, które jest systemowo chronione przez tajemnicę dziennikarską. Jest ona zarówno prawem jak i obowiązkiem dziennikarza. Przepisy prawa prasowego i Kodeks karny nakładają na dziennikarzy bezwzględny obowiązek ochrony źródeł informacji. Zwolnienie dziennikarza z tajemnicy zawodowej może nastąpić tylko na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego*, Dz. U. 2018 r., poz. 1987 z zm.), który w art. 180 § 2 włącza dziennikarza do katalogu osób, które mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. Z tajemnicy dziennikarskiej może zwolnić jedynie sąd lub prokurator.

Polskie kodeksy etyki dziennikarskiej (kodeks etyki dziennikarskiej Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich oraz Kodeks Obyczajowy Stowarzyszenia Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej) dopuszczają możliwość ujawnienia tożsamości informatora przełożonemu, jednakże nie nakładają na dziennikarza obowiązku w tym zakresie (tamże: 34–35, 71–81). *Prawo prasowe* w art. 16 (ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. *Prawo prasowe*, Dz. U. z 2018 r., poz. 1914 z zm.) przewiduje szczególne uprawnienia redaktora naczelnego, który powinien być w niezbędnych granicach poinformowany o sprawach związanych z tajemnicą zawodową dziennikarza. Jednakże dziennikarz powierzoną mu informację albo inny materiał może ujawnić jedynie, gdy informacja dotyczy przestępstwa określonego w art. 240 § 1 *Kodeksu karnego* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1950 z zm.) albo gdy autor lub osoba przekazująca taki materiał wyłącznie do wiadomości dziennikarza wyrazi zgodę na ujawnienie jej nazwiska lub tego materiału. W świetle wskazanych standardów, naciski na Redaktora Kowalewskiego by ujawnił tożsamość informatora stoją w sprzeczności z konstytucyjnymi wolnością słowa i tajemnicą komunikowania się oraz z przepisami ustawowymi. Tym bardziej dalsze konsekwencje w postaci rozwiązania stosunku pracy są niedopuszczalne i mogą prowadzić do tzw. efektu mrożącego wśród dziennikarzy TVP S.A.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.), zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie i poinformowanie Rzecznika o przyczynach decyzji kadrowych dotyczących wskazanego dziennikarza oraz wskazywanych poleceniach ujawnienia źródła informacji.